

Synemännens utlåtande

angående utförandet av det företag, som avser utdikning av marker tillhörande Charlottenborg uti Odensvi socken av Kalmar län; avgivet vid synförrättning enligt gällande vattenlag år 1922.

kom.1.

Förordnande.

Enligt Konungens Befallningshavandes i Kalmar län resolution av den 13 oktober 1920 förordnades statens lantbruksingeniör Olof Fredholm att upprätta kostnadsförslag och avvägningar i och för torrläggning av vattenskedad odlingsmark och sänkning av Sandbäcksängsgöl å Sanda och Kulla egendom i Odensvi socken av Bööra Tjusts härad och Kalmar län. På grund af därom gjord framställning transporterades förenämnda förordnande genom Konungens Befallningshavandes i Kalmar län resolution av den 13 mars 1922 på undertecknad förrättningsman.

kom.2.

Dikningsområdets läge m.m.

I sin till Konungens Befallningshavande ingivna ansökan om förordnande för behörig förrättningsman att handlägga förrättningen har sökanden anfördt, att densamma komne att beröra marker tillhörande Sanda och Kulla samt även medföra sänkning av Sandbäcksängsgöl allt uti Odensvi socken. Under förrättningens handläggande har emellertid utrönts, att densamma medför sänkning dels av Sandbäcksängsgöl, dels av Jöskebäcksgöl samt att de af företaget berörda markerna gemensamt benämnas och brukas under namnet "Charlottenborg".

Det område, som genom förevarande förrättning avses att tillskyn-
das förbättrad utdikning, är, såsom förut nämnts, beläget uti Odensvi soc-
ken 6 km. väster om Odensvi församlings kyrka samt 20 km. väster om Gam-
leby.

Dikningsområdet omfattar 41.9½ hektar dels redan odlad jord,
dels ängs- och odlingsmarker, dels avrösningsjord.

kom. 3.

Laga hinder.

Enot förrättningens handläggande eller företagets utförande
har något laga hinder ej blivit armult, ej heller kunnat av sydesmännen
utrönas. I företaget ingår visserligen endast skönden såsom betalnings-
skyldig, och avser förrättningen sålunda ej slitande av tvist vare sig
för företagets förste upptagande eller dess framtida underhåll, men då
företaget dels medför sänkning av tvenne större gölar och sålunda av sy-
nemännen hänförs till vattenavledning i förening med sjösänkning, dels
medför ombyggnad av bro för till allmänt underhåll indelad väg och så-
lunda nödvändiggör reglerande av den dikandes mellanhavande med vederbö-
rande vägstyrelse, hava sydesmännen ansett fullt fog föreligga för för-
rättningens handläggande i enlighet med bestämmelserna i gällande vat-
tenlag.

kom. 4.

Dikning eller vattenavledning.

Företagets genomförande medför såsom ovan nämnts sänkning av vat-
tenståndet i tvenne vattensamlingar, vilka av ortsbefolkningen benämnas
gölar. Då gällande vattenlag emellertid endast meddelar bestämmelser
huru vid sänkning av sjö skall förferas, utan att närmare angiva i vil-

37.
kon utsträckning begreppet sjö skall tolkas, då förenämnda tvenne gölar omfatta en areal om sammanlagt 4.35 hektar och då det avlopp, som nu avses att utvidgas och fördjupas, är att härföra till ett naturligt, under tidernas lopp rätat vattendrag, hava synemännen ansett företaget vara att härföra till "vattensvledning i förening med sjösänkning" samt handlagt detsamma i enlighet härmed.

mom. 5.

Företagets omfattning m.m.

Företaget har givits den omfattning och den utsträckning, som erfordras för torrläggning av sökandens marker till ändamålsenligt djup, och hava synemännen särskilt beaktat de sökandens yrkanden, som återfinnes i förrättningsprotokollets § 4.

Till upptagande föreskriva synemännen sålunda dels kanalsträckan *A-B* från den vid avvägningen nedslagna pålen *C* nedströms nuförande bron för d.s.k. Kindavägen och söder ut till Sandbäckssängsgöl, dels kanalsträckan *A-B* från Sandbäckssängsgöl genom de till Charlottenborg hörande, odlade markerna till den vid avvägningen nedslagna pålen *D* samt dels kanalsträckan *E* från Sandbäckssängsgöl till Jössebäcksgöl.

Å hithörande nymätta plankarta hava de olika kanalsträckornas lägen utmärkts med heldragna, dubbla, röda linier, varjämte de vid avvägningen nedslagna pålarna utmärkts med svarta arabiska siffror.

Den mark, som av företaget ansetts tillskyddas nytta, finnes i förenämnda plankarta avfattad, och återfinnes fullständig beskrivning öfver densamma i värderingslängden / Bil. Litt. A /.

Den norm, efter vilken den vattenskadade marken blivit intagen, återfinnes i mom. 3 av detta utlåtande.

mom. 6.

Vattenmängd, dimensioner m.m.

Vid fastställande av avloppens dimensioner hava synmännen tagit hänsyn dels till den vattenmängd, som vid flöden skall kunna avböras, dels till markens avfall och jordmånens beskaffenhet.

Med ledning av Generalstabens karta samt verkställda undersökningar har nederbördsområdet beräknats till 420 hektar för kanalsträckan ~~4-7~~ och 320 ^{hektar} för kanalsträckan 4-11. Maximalavrinningen har beräknats till 0.85 liter per sekund och hektar..

Beräkningarna hava verkställts med ledning av Ganguillet och Kutters formel, och framgå dezamma av nedanstående.

Beräkning för kanalsträckan

Nederbördsområde 420 hektar.

Avrinning 0.85 liter per sekund och hektar.

$$Q = 0.36 \text{ m}^3/\text{sek.}$$

$$Bb = 0.50 \text{ m.}$$

$$Sl = 1:1$$

$$v = \frac{23 + 3.10 + 33.35}{1 + \sqrt{23 + 3.10 \cdot \frac{0.03}{0.62}}} \times 0.62 \times 0.02236$$

$$t = 0.80 \text{ m.}$$

$$a = 1.04 \text{ m}^2.$$

$$v = 0.37 \text{ m/sek.}$$

$$P = 2.76 \text{ m.}$$

$$Q = 0.38 \text{ m}^3/\text{sek.}$$

$$R = 0.38$$

$$\sqrt{R} = 0.62$$

$$1000 J = 0.5$$

$$n = 0.030$$

39.

Beräkning för kanalsträckan

Nederbördsområde 320 hektar.

Avrinning 0.85 liter per sekund och hektar.

$$Q = 0.27 \text{ m}^3.$$

$$Bb = 0.30 \text{ m.}$$

$$Sl = 1:1$$

$$t = 0.80 \text{ m.}$$

$$a = 0.88 \text{ m}^2$$

$$v = \frac{23 + 3.10 + 33.33}{1 + \sqrt{23 + 3.10} \sqrt{\frac{0.03}{0.6}}} \times 0.6 \times 0.2236$$

$$v = 0.345 \text{ m/sek.}$$

$$p = 2.56 \text{ m.}$$

$$Q = 0.30 \text{ m}^3/\text{sek.}$$

$$R = 0.36$$

$$\sqrt{R} = 0.60$$

$$1000 J = 0.5$$

$$n = 0.030$$

för kanalsträckan $A-Z$ är nederbördsområdet så obetydligt, att några särskilda beräkningar ej varit erforderliga för bestämmande av dessamma dimensioner.

För samtliga avlopp fastställa synemännen släntlutningen 1:1, vilken släntlutning med hänsyn tagen till jordmånens beskaffenhet anses fullt betryggande. För kanalsträckan $A-Z$ fastställas bottenbredden till 0.50 meter och för kanalsträckorna $B-Z$ och $C-Z$ till 0.30 meter. Avloppens djup hava bestämts så, att samtliga i företaget ingående marker efter dessamma utförande erhålla nöjaktig torrläggning.

Över avloppen hava särskilda profilritningar upprättats, varjämte dessamma blivande form anges genom ett antal sektioner, uppritade under profilritningen. Av profil- och sektionsritningarna samt av gräv-

ningslistan / Bil.Litt.C / framgår i övrigt såväl djup som bottenbredder och dagbredder, uträknade i förhållande till de vid avvägningen nedslagna pålarna.

kom.7.

Broar.

Företagets genomförande medför ombyggnad eller slopande av nuvarande bron för d.s.k. **Kindavägen** vid pale 0-6/.

Kommer sagda väg ~~att~~ såsom under förrättningen upplyste att av vägstyrelsen ombyggas samt därvid flyttas något norr ut, har den dikande ett därvid bevaka sina intressen genom iakttagande av de bestämmelser, som finnas närmare angivna i 13 § 7 kap. vattenlagen.

Kommer vägen däremot ej att ombyggas, skall nuvarande bron ombyggas i enlighet med upprättade ritningar, därvid arbetet skall utföras av vägstyrelsen, vilken då äger att av den dikande ^{förfört arbete} uppbära skälig ersättning.

Då sålunda på sakens nuvarande ståndpunkt är omöjligt att avgöra huruvida och i vad mån den dikande kommer att ådraga sig kostnader för bron, hava några kostnader för densamma ej intagits i kostnadsförslaget, utan hava endast ritningar, vilka skola tjäna till ledning vid eventuellt ombyggande på den dikandes bekostnad, upprättats.

Företagets genomförande medför även ombyggande av sammanlagt 8 stycken Ägovägs- och Ägobroar, för vilka särskilda ritningar upprättats. Byggas ytterligare broar än de nu omdömda, skall iakttagas, att dessa ej byggas så, att de iakrättas på den fria kanalsektionen eller äventyra avloppens framtida bestånd. Byggas ~~broar~~ ^{Broar} med vertikala landfästet, skall

avståndet mellan dessa vara minst 1.50 meter.

Kom.8.

Uppskattning av båtnaden.

Såsom gällande bestämmelser hava synemännen uppskattat den båtnad, som genom företagets utförande beräknas tillskyndas den vattenskadade marken.

För den skull har det vattenskadade området genom ömätning kartlagts, varjämte dess höjdläge genom avvägning utrönts samt jordens naturliga beskaffenhet och godhet genom grävning och jordborrning undersökts.

Såsom vattenskadad har ansetts all den mark, som innehaft ett höjdläge av 1.5 meter eller därunder över botten i nu befintligt avlopp. För från avloppet avlägset belägen marker har tillägg för behövligt fall beräknats med 0.5:1000.

Beräkningen av båtnaden har sedan skett på sådant sätt, att synemännen uppskattat varje ågofigurs blivande värde efter företaget, därvid hänsyn tagits till jordens naturliga beskaffenhet till matjord och elv, men däremot ej till jordens mer eller mindre goda brukning och därigenom uppkommande större eller mindre växtkraft. I kolumn 13 av värderingslängden / Bil. lit. A / återfinnes varje ågofigurs blivande värde per hektar, sådant detsamma av synemännen uppskattats.

Jordens nuvarande värde i dess av vatten besvärade skick eller före företaget anse synemännen vara en produkt av dess värde i fullt torrlagt skick och den större eller mindre grad av försurpoing, som jorden nu lider av, det v.s. den nuvarande torrläggningsgraden.

Den jord, som ligger i jämnhöjd med eller högre än kurvan för vattenskadan, sedan jämväl avdrag för behöfligt fall i enlighet med ovanstående beräknats, har torrlägningsgraden 1.-, det v.s. den är värd 1.- av vad den i fullt torrlagt skick uppskattats till, eller med andra ord, den är fullständigt oberoende av företaget och erhåller ej genom dess utförande någon båtnad.

Den jord, som ligger på ett höjdläge av 1.5 meter under kurvan för vattenskadan, har torrlägningsgraden 0.-, och anses den sålunda vara värd 0.- av vad dess värde i fullt torrlagt skick uppskattats till, eller med andra ord, den saknar för närvarande uppskattningsbart värde.

Skalan för torrlägningsgraderna varierar sålunda mellan 1.- och 0.-, och motsvarar varje tiondels torrlägningsgrad en höjdskillnad av 0.15 meter. För uträkning av jordens nuvarande värde har särskild gradtabell upprättats, vilken tabell bifogas detta utlåtande såsom Bil. Litt. Da, och har vid gradtabellens användande varje ägofigurs medelhöjdläge, sådant detsamma framgår av avvägningen, legts till grund för torrlägningsgradernas åsättande. De olika ägofigurernas nuvarande värden per hektar, återfinnes i kolumn 11 av värderingslängden / Bil. Litt. A /.

Skillnaden mellan det blivande och det nuvarande värdet motsvarar den genom företagets utförande uppkommande båtnaden, och är denna uträknad för varje ägofigur samt återfinnes i kolumn 16 av värderingslängden / Bil. Litt. A /.

Inom dikningsområdet förekomma en del marker, vilka visserligen

48.

förbättras genom företagets utförande, men som ej genom detsamma erhålla full torrläggning. Dessa markers blivande värden per hektar hava uppskattats i förhållande till den torrläggning, markerna ennå, i överensstämmelse med vad ovan sagts angående torrläggningssredernas inverkan på jordvärdet.

om. 9.

Företagets utförande.

Företaget må påbörjas såsnart denna förrättning vunnit laga kraft och synemännens utlåtande underställts vattendomstolens prövning, och skall detsamma vara fullbordat senast inom utgången av år 1928. Angående förlängd arbetstid hänvisas till 58 § 7 kap. vattenlagen.

Vid företagets utförande är att iakttaga följande bestämmelser, vilke särskilt böra företas blivande entreprenör nämligen:

att de uppkastade vallarna ej få läggas närmare de nya kanalkanterna än

1.- meter,

att vallarna ej givas brantare slänt än 1:1,

att vallarna genomgrävas vid all tillstötande diken, vägar och svackor,

dock minst på var femtionde meter,

att, då stenar och uppskjutet berg förekommer bland den uppschaktade mas-

san, detta sammanföres i särskilda rösen och ej blandas med den lösa

dikesjorden,

att alla krökar avrundas väl så att skarpa hörn icke bildas,

att de uppschaktade massorna fördelas till lika godhet och mängd å ömse

sidor om avloppet såvida ej jordägaren lämnar sitt tillstånd till el-

44.
ler påyrkar större masses uppläggande å ena sidan,

att å profilritningen angivet höjdläge i förhållande till antaget horison-
talplan samt festställd slänter skola gälla framför i grävningsskizor
och å profilritningen angivna dagbredder och djupsiffror,

att till ledning för företagets utförande och framtida underhåll fixpunk-
ter blivit anbragta, vilkas lägen såväl i plan som profil framgå av
de upprättade ritningarna, samt

att fixpunkter ej må vid laga ansvar rubbas.

Lom.9.

Företagets avsyning.

Sedan företaget blivit utfört, skall detsamma avsynas av statens
i länet tjänstgörande lantbruksingeniör, och anses detsamma i dess helhet
fullbordat, när avsyningsförrättaren avlämnat bevis om godkännande eller,
därest företaget blivit understött med statsmedel, när vederbörande myn-
dighet godkunt detsamma.

Lom.10.

Företagets namn.

Företaget skall benämnas "Charlottenborgs dikningsföretag av år
1922."

Lom.11.

Underställande av utlåtandet.

Detta utlåtande skall för att vinna laga kraft underställas Sö-
derbyggdagens vattendometol's prövning.

Kom.12.

Bevärshänvisning.

Den, som med denna förrättning icke åtnöjes, äger att mot densamma föra talan vid Söderbyggdens vattendomstol adress Stockholm, åliggande det klaganden att inom sextio dagar räknat från denna ^{dag} till vattendomstolen ingiva sine besvär, skolande besvärsskrivelsen, innehållande klagandens alla påståenden samt skälen därför ingivas i tre exemplar.

Charlottenborg den 19 december 1922.

A ämbetets vägnar:

Chr. Dennis Petersen.

statens lantbruksingeniör.

Erik Nilsson. Waldemar Andrie.

Petrus Andreassen.

Bil. Lit. Da.

Gradtabeller

Polar mas	Förbättningsgrader										
17 ²	0.-	0.1	0.2	0.3	0.4	0.5	0.6	0.7	0.8	0.9	1.-
1	4.25	4.40	4.55	4.70	4.85	5.-	5.15	5.30	5.45	5.60	5.75
2	4.25	4.40	4.55	4.70	4.85	5.-	5.15	5.30	5.45	5.60	5.75
3	4.25	4.40	4.55	4.70	4.85	5.-	5.15	5.30	5.45	5.60	5.75
4	4.25	4.40	4.55	4.70	4.85	5.-	5.15	5.30	5.45	5.60	5.75
150	4.35	4.50	4.65	4.80	4.95	5.10	5.25	5.40	5.55	5.70	5.85
5	4.40	4.55	4.70	4.85	5.-	5.15	5.30	5.45	5.60	5.75	5.90
150	4.50	4.65	4.80	4.95	5.10	5.25	5.40	5.55	5.70	5.85	6.-
6	4.55	4.70	4.85	5.-	5.15	5.30	5.45	5.60	5.75	5.90	6.05
7	4.60	4.75	4.90	5.05	5.20	5.35	5.50	5.65	5.80	5.95	6.10
8	4.65	4.80	4.95	5.10	5.25	5.40	5.55	5.70	5.85	6.-	6.15
150	4.70	4.85	5.-	5.15	5.30	5.45	5.60	5.75	5.90	6.05	6.20
9	4.75	4.90	5.05	5.20	5.35	5.50	5.65	5.80	5.95	6.10	6.25
150	4.80	4.95	5.10	5.25	5.40	5.55	5.70	5.85	6.-	6.15	6.30
10	4.85	5.-	5.15	5.30	5.45	5.60	5.75	5.90	6.05	6.20	6.35
150	4.90	5.05	5.20	5.35	5.50	5.65	5.80	5.95	6.10	6.25	6.40
11	4.95	5.10	5.25	5.40	5.55	5.70	5.85	6.-	6.15	6.30	6.45
150	5.05	5.20	5.35	5.50	5.65	5.80	5.95	6.10	6.25	6.40	6.55
12	5.15	5.30	5.45	5.60	5.75	5.90	6.05	6.20	6.35	6.50	6.65
150	5.25	5.40	5.55	5.70	5.85	6.-	6.15	6.30	6.45	6.60	6.75
13	5.35	5.50	5.65	5.80	5.95	6.10	6.25	6.40	6.55	6.70	6.85
140	5.55	5.70	5.85	6.-	6.15	6.30	6.45	6.60	6.75	6.90	7.05
14	5.60	5.75	5.90	6.05	6.20	6.35	6.50	6.65	6.80	6.95	7.10
150	5.65	5.80	5.95	6.10	6.25	6.40	6.55	6.70	6.85	7.-	7.15
15	5.70	5.85	6.-	6.15	6.30	6.45	6.60	6.75	6.90	7.05	7.20
150	5.70	5.85	6.-	6.15	6.30	6.45	6.60	6.75	6.90	7.05	7.20
16	5.75	5.90	6.05	6.20	6.35	6.50	6.65	6.80	6.95	7.10	7.25
150	5.80	5.95	6.10	6.25	6.40	6.55	6.70	6.85	7.-	7.15	7.30

172	0.1	0.1	0.2	0.3	0.4	0.5	0.6	0.7	0.8	0.9	1.0
17	5.85	6.00	6.15	6.30	6.45	6.60	6.75	6.90	7.05	7.20	7.35
18	6.15	6.30	6.45	6.60	6.75	6.90	7.05	7.20	7.35	7.50	7.65
19	6.15	6.30	6.45	6.60	6.75	6.90	7.05	7.20	7.35	7.50	7.65
20	6.20	6.35	6.50	6.65	6.80	6.95	7.10	7.25	7.40	7.55	7.70
21	6.20	6.35	6.50	6.65	6.80	6.95	7.10	7.25	7.40	7.55	7.70
22	6.25	6.40	6.55	6.70	6.85	7.00	7.15	7.30	7.45	7.60	7.75
23	6.25	6.40	6.55	6.70	6.85	7.00	7.15	7.30	7.45	7.60	7.75
24	6.30	6.45	6.60	6.75	6.90	7.05	7.20	7.35	7.50	7.65	7.80
25	6.30	6.45	6.60	6.75	6.90	7.05	7.20	7.35	7.50	7.65	7.80
26	6.35	6.50	6.65	6.80	6.95	7.10	7.25	7.40	7.55	7.70	7.85
27	6.35	6.50	6.65	6.80	6.95	7.10	7.25	7.40	7.55	7.70	7.85
28	6.40	6.55	6.70	6.85	7.00	7.15	7.30	7.45	7.60	7.75	7.90
29	6.40	6.55	6.70	6.85	7.00	7.15	7.30	7.45	7.60	7.75	7.90
30	6.45	6.60	6.75	6.90	7.05	7.20	7.35	7.50	7.65	7.80	7.95
31	6.45	6.60	6.75	6.90	7.05	7.20	7.35	7.50	7.65	7.80	7.95
32	6.50	6.65	6.80	6.95	7.10	7.25	7.40	7.55	7.70	7.85	8.00
33	6.50	6.65	6.80	6.95	7.10	7.25	7.40	7.55	7.70	7.85	8.00
34	6.55	6.70	6.85	7.00	7.15	7.30	7.45	7.60	7.75	7.90	8.05
35	6.55	6.70	6.85	7.00	7.15	7.30	7.45	7.60	7.75	7.90	8.05
36	6.60	6.75	6.90	7.05	7.20	7.35	7.50	7.65	7.80	7.95	8.10
37	6.60	6.75	6.90	7.05	7.20	7.35	7.50	7.65	7.80	7.95	8.10
38	6.65	6.80	6.95	7.10	7.25	7.40	7.55	7.70	7.85	8.00	8.15
39	6.65	6.80	6.95	7.10	7.25	7.40	7.55	7.70	7.85	8.00	8.15
40	6.70	6.85	7.00	7.15	7.30	7.45	7.60	7.75	7.90	8.05	8.20
41	6.70	6.85	7.00	7.15	7.30	7.45	7.60	7.75	7.90	8.05	8.20
42	6.75	6.90	7.05	7.20	7.35	7.50	7.65	7.80	7.95	8.10	8.25
43	6.75	6.90	7.05	7.20	7.35	7.50	7.65	7.80	7.95	8.10	8.25
44	6.80	6.95	7.10	7.25	7.40	7.55	7.70	7.85	8.00	8.15	8.30
45	6.80	6.95	7.10	7.25	7.40	7.55	7.70	7.85	8.00	8.15	8.30
46	6.85	7.00	7.15	7.30	7.45	7.60	7.75	7.90	8.05	8.20	8.35
47	6.85	7.00	7.15	7.30	7.45	7.60	7.75	7.90	8.05	8.20	8.35
48	6.90	7.05	7.20	7.35	7.50	7.65	7.80	7.95	8.10	8.25	8.40
49	6.90	7.05	7.20	7.35	7.50	7.65	7.80	7.95	8.10	8.25	8.40
50	6.95	7.10	7.25	7.40	7.55	7.70	7.85	8.00	8.15	8.30	8.45
51	6.95	7.10	7.25	7.40	7.55	7.70	7.85	8.00	8.15	8.30	8.45
52	7.00	7.15	7.30	7.45	7.60	7.75	7.90	8.05	8.20	8.35	8.50
53	7.00	7.15	7.30	7.45	7.60	7.75	7.90	8.05	8.20	8.35	8.50
54	7.05	7.20	7.35	7.50	7.65	7.80	7.95	8.10	8.25	8.40	8.55
55	7.05	7.20	7.35	7.50	7.65	7.80	7.95	8.10	8.25	8.40	8.55
56	7.10	7.25	7.40	7.55	7.70	7.85	8.00	8.15	8.30	8.45	8.60
57	7.10	7.25	7.40	7.55	7.70	7.85	8.00	8.15	8.30	8.45	8.60
58	7.15	7.30	7.45	7.60	7.75	7.90	8.05	8.20	8.35	8.50	8.65
59	7.15	7.30	7.45	7.60	7.75	7.90	8.05	8.20	8.35	8.50	8.65
60	7.20	7.35	7.50	7.65	7.80	7.95	8.10	8.25	8.40	8.55	8.70
61	7.20	7.35	7.50	7.65	7.80	7.95	8.10	8.25	8.40	8.55	8.70

Chatterbury Dec 19 December 1902.
 A. Ambrose Wyman.
 Charles Dennis Traver.
 Station Controlling Engineer.